

dr hab. Beata Meyer, prof. US
Uniwersytet Szczeciński
Instytut Gospodarki Przestrzennej i Geografii Społeczno-Ekonomicznej

RECENZJA

Pracy doktorskiej **Pani mgr Aleksandry MROCZEK-ŻULICKIEJ**
pt. „**ROLA ORGANIZACJI MIEJSKIEJ PRZESTRZENI**
REKREACYJNEJ W ROZWOJU PLENEROWEJ REKREACJI
TWÓRCZEJ. PRZYKŁAD ŁODZI”

przygotowanej pod kierunkiem naukowym *Pana dr hab. Sławoja Tanasia, prof. UŁ oraz Pani dr Justyny Mokras-Grabowskiej (promotor pomocniczy)*, a przedkładanej Komisji Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna

Uwagi wstępne

Przedmiotem recenzji jest dysertacja doktorska przedłożona przez mgr Aleksandrę Mroczek-Żulicką pt. „*Rola organizacji miejskiej przestrzeni rekreacyjnej w rozwoju plenerowej rekreacji twórczej. Przykład Łodzi*”, licząca 347 stron standardowego maszynopisu wraz z załącznikami. W załącznikach zaprezentowano wzór kwestionariusza badawczego, wykazy respondentów (grupa ekspertów oraz dwie grupy organizatorów) oraz wykaz wydarzeń z zakresu plenerowej rekreacji twórczej w Łodzi w 2019 roku.

W treści pracy wykorzystanych zostało łącznie 467 różnego rodzaju pozycji bibliograficznych z przewagą publikacji zwartych i artykułów naukowych. Ilustracją prezentowanych w pracy zagadnień jest bogata szata graficzna w postaci 32 tabel, 54 rysunków oraz 29 fotografii. Formy graficzne prezentują głównie wyniki badań przeprowadzonych przez Autorkę, ilustrując w sposób klarowny rozważane zagadnienia oraz ułatwiając percepcję analizowanych kwestii.

Zgodnie z postanowieniami art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym ocena niniejszej dysertacji doktorskiej dotyczy:

- Oryginalności rozwiązania problemu naukowego,

- Wykazania przez Doktorantkę ogólnej wiedzy teoretycznej w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna,
- Umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez Doktorantkę.

1) Oryginalność rozwiązania problemu naukowego

Zmiany obserwowane we współczesnym świecie mają charakter dynamiczny, ciągły i dotyczą właściwie wszystkich aspektów funkcjonowania systemów społeczno-gospodarczych. Kluczowe znaczenie, choć często początkowo nie przywiązuje się do nich zbyt wielkiej wagi, mają zmiany związane z aktywnością podejmowaną przez ludzi, wynikające ze zmieniających się z czasem priorytetów. W społeczeństwach o wysokim poziomie rozwoju gospodarczego te priorytety skupiają się obecnie na czasie wolnym i sposobie jego wykorzystania, będącym jednym z wyznaczników oczekiwanego wysokiego standardu życia. Zwiększająca się stale pula czasu wolnego oraz zmiany w podejmowanych typach aktywności sprawiają, że – między innymi – współczesna oferta rekreacyjna i turystyczna powinna mieć inny charakter niż miało to miejsce wcześniej. Jednym z wyraźnie zaznaczających się trendów jest preferowanie spędzania czasu wolnego w sposób aktywny (co niekoniecznie oznacza aktywność sportową), umożliwiający realizację pasji i zainteresowań, dający możliwość spędzenia czasu w sposób interesujący, kształcący, ekscytujący, i jednocześnie pozwalający na rozwój osobowościowy. Takie możliwości daje plenerowa rekreacja twórcza, która kształtuje osobowość i wpływa na sferę emocjonalną człowieka (m.in. działalność: plastyczna, muzyczna, teatralna, fotograficzna). Dodatkowo wzrost świadomości ekologicznej przyczyniający się do budowania modelu zdrowego i proekologicznego stylu życia powoduje zmiany nie tylko w sposobie spędzania czasu wolnego, ale również zwiększenie oczekiwań w zakresie jakości otoczenia, w którym człowiek realizuje swoje zróżnicowane aktywności. Szczególnie wyraźnie problem ten występuje w dużych miastach, gdzie połączenie wielu odmiennych (czasami nawet przeciwnych) funkcji realizowanych w tej samej ograniczonej przestrzeni napotyka trudności, skutkujące często pomijaniem (redukowaniem) przestrzeni dla funkcji uznawanych za „mniej” ważne czy efektywne (a do nich należy funkcja rekreacyjna).

Stąd problem podjęty przez Autorkę, która w dysertacji skupia się na organizacji przestrzeni, w której realizowana jest plenerowa rekreacja twórcza, w kontekście znalezienia elementów indukujących określoną aktywność, należy uznać za istotny i ważny. Wybór Łodzi, jako miasta poddanego badaniom został w sposób przekonujący uzasadniony (s.8-10). Szczególnie celne są treści nawiązujące do Łodzi jako miasta kreatywnego (*hasło promocyjne miasta „Łódź kreuje”*, s.8), „...miasto twórczych poszukiwań, w którym kreowana jest

specyficzna przestrzeń turystyczno – artystyczna...” (s.9), gdzie zauważyć można „...*oddolne, twórcze inicjatywy artystów, stowarzyszeń, przedsiębiorców...*” (s.9) mające na celu organizację zróżnicowanych wydarzeń. Jest to interesujące również z tego względu, że przeciwstawia się standardowemu postrzeganiu Łodzi, jako miasta o niezbyt wysokiej atrakcyjności.

Przedmiot badań został poprawnie określony jako „...*organizacja miejskiej przestrzeni rekreacyjnej na potrzeby rozwoju plenerowej rekreacji twórczej, na przykładzie Łodzi*”(s.11), problem badawczy zaś to pytanie „...*w jaki sposób organizować przestrzeń rekreacyjną miasta na potrzeby rozwoju plenerowej rekreacji twórczej?*”. Autorka sformułowała także szczegółowe pytania badawcze (s.11):

- 1) *Gdzie w Łodzi organizowane są wydarzenia z zakresu plenerowej rekreacji twórczej?*
- 2) *Kto w Łodzi organizuje wydarzenia z zakresu plenerowej rekreacji twórczej?*
- 3) *Kim są uczestnicy plenerowej rekreacji twórczej w Łodzi?*
- 4) *Jaka jest ocena organizacji plenerowej rekreacji twórczej w Łodzi?*
- 5) *Jakie jest zapotrzebowanie uczestników rekreacji na udział w plenerowej rekreacji twórczej?*
- 6) *Jakie elementy organizacji miejskiej przestrzeni rekreacyjnej wpływają na inicjowanie plenerowej rekreacji twórczej?*

Postawione pytania w sposób wyczerpujący i poprawny obrazują zakres badań, które pozwolą na rozwiązanie problemu badawczego, jednak w pytaniu 4 należałoby doprecyzować czyja to miałyby być ocena. W pracy postawiono trzy hipotezy badawcze (s.12):

- I. *Rozmieszczenie wydarzeń z zakresu plenerowej rekreacji twórczej w miejskiej przestrzeni rekreacyjnej dominuje na terenach zieleni oraz w przestrzeniach postindustrialnych - potwierdzona*
- II. *Główną przyczyną uczestnictwa w plenerowej rekreacji twórczej jest poszukiwanie takich form aktywności rekreacyjnej, które służą samorozwojowi oraz wypoczynkowi w plenerze – częściowo potwierdzona*
- III. *Główne determinanty warunkujące organizację plenerowej rekreacji twórczej w miejskiej przestrzeni rekreacyjnej to: dostępność miejskich przestrzeni rekreacyjnych, przychylność władz samorządowych, współdziałanie osób twórczych i społeczne uznanie dla twórczości i twórcy, silna identyfikacja organizatorów z miastem, możliwość pozyskania dotacji – częściowo potwierdzona*

Wszystkie hipotezy mają charakter złożony i trudno je w sposób jednoznaczny zweryfikować. Szczególnie hipoteza trzecia wydaje się trudna do prawidłowej weryfikacji, zawiera bowiem wiele determinant i jej pozytywna weryfikacja wymaga wystąpienia ich wszystkich jednocześnie.

Jako główny cel pracy Autorka przyjęła „...weryfikację hipotez badawczych na przykładzie Łodzi” (s.12), cele cząstkowe zaś to:

- 1) *Identyfikacja wydarzeń z zakresu plenerowej rekreacji twórczej w miejskiej przestrzeni rekreacyjnej na przykładzie Łodzi, ich rozmieszczenie oraz sposoby organizacji*
- 2) *Konstrukcja modelu miejskiej przestrzeni rekreacyjnej sprzyjającej organizowaniu rekreacji twórczej*
- 3) *Sformułowanie rekomendacji dla władz lokalnych, dotyczących wykorzystania potencjału miejskiej przestrzeni rekreacyjnej dla rozwoju rekreacji twórczej*

Cel główny dysertacji nie powinien dotyczyć jedynie weryfikacji hipotez badawczych. Ich weryfikacja jest zadaniem Autorki, ale cel główny powinien wskazywać co Autorka chce osiągnąć poprzez swoją pracę badawczą i jaki będzie Jej wkład do nauki w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. W opinii recenzenta drugi z celów cząstkowych *Konstrukcja modelu miejskiej przestrzeni rekreacyjnej sprzyjającej organizowaniu rekreacji twórczej*, może stanowić główne osiągnięcie naukowe Doktorantki. Nie wydaje się również, aby formułowanie rekomendacji dla władz lokalnych powinno być jednym z równorzędnych celów pracy, która ma stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego (a nie utylitarne). Oczywiście zazwyczaj przeprowadzona praca badawcza oraz koncepcyjna opierająca się na konkretnym obszarze pozwala na określenie pewnych zaleceń czy rekomendacji dla praktyków, nie powinno to być jednak traktowane jako cel dysertacji. W celu drugim i trzecim brakuje doprecyzowania, że chodzi o twórczą rekreację plenerową.

Realizacja celów badawczych i weryfikacja postawionych hipotez badawczych wymagała opracowania procedury badawczej. Należy podkreślić, że rozwiązanie podjętego problemu naukowego zostało oparte na podejściu metodologicznym, określanym jako triangulacja (wykorzystanie wielu metod badawczych), co świadczy o orientacji w najnowszych metodach badawczych, których znajomość jest konieczna przy podejmowaniu problemów i zjawisk ukształtowanych w XXI wieku. W naukach społecznych triangulacja (wykorzystywana głównie w geodezji czy matematyce) polega na zwielokrotnieniu metod, technik oraz źródeł danych w celu skonfrontowania otrzymanych informacji i ich podsumowania. Jej wykorzystanie (bazując na metodach i technikach badawczych z zakresu nauk społecznych i

geograficznych) pozwoliło Autorce na osiągnięcie wysokiej jakości prowadzonych badań i ograniczenie błędów. Zasadniczy proces badawczy został poprzedzony badaniami pilotażowymi, które pozwoliły wyeliminować ryzyko błędów w badaniach zasadniczych oraz przyczyniły się do doprecyzowania autorskiej definicji rekreacji twórczej. Procedura badawcza objęła inwentaryzację terenu badań z punktu widzenia możliwości organizacji plenerowej rekreacji twórczej, wywiady eksperckie, kwerendę plenerowej rekreacji twórczej (w ujęciu przestrzennym i jakościowym), badania ankietowe uczestników plenerowej rekreacji twórczej, wywiady swobodne z organizatorami plenerowej rekreacji twórczej oraz etnograficzne badanie wizualne organizatorów plenerowej rekreacji twórczej.

Wykorzystanie wielotorowości badań pozwoliło na zebranie kompleksowego materiału badawczego, a pozyskane dane wraz z syntetyzacją wniosków Autorki oraz wkładem twórczym umożliwiły odpowiedź na pytania badawcze, a w konsekwencji wskazanie głównych determinant (z zakresu organizacji miejskiej przestrzeni rekreacyjnej) warunkujących inicjowanie plenerowej rekreacji twórczej w Łodzi.

Podsumowując tę część recenzji należy podkreślić, że praca ma charakter teoretyczny, empiryczny i aplikacyjny, a wybór problemu badawczego, który w sposób bezpośredni jest artykułowany w temacie pracy, ma uzasadnienie teoretyczne i praktyczne. Zaproponowana metodyka badań ma charakter kompleksowy i w oryginalny sposób pozwala spojrzeć na analizowane zagadnienia. Praca ukierunkowana jest na wskazanie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału miejskiej przestrzeni rekreacyjnej dla organizacji plenerowej rekreacji twórczej w Łodzi. Wnioski z przeprowadzonych badań mogą być użyteczne zarówno dla władz lokalnych, jak i dla organizatorów plenerowej rekreacji twórczej, dla których mogą stanowić cenną wskazówkę przy projektowaniu tego typu wydarzeń czy lokalnych organizacji, dla których mogą stanowić ważny materiał ilustrujący znaczenie przestrzeni miejskiej (wraz z jej zagospodarowaniem) dla kreowania różnych form rekreacji twórczej w plenerze. Analiza rozprawy pozwala na sformułowanie opinii, iż praca, dzięki oryginalnemu rozwiązaniu problemu naukowego wzbogaca istniejący dorobek studiów i badań naukowych.

2) Ogólna wiedza teoretyczna Doktorantki w dyscyplinie geografia społeczno – ekonomiczna i gospodarka przestrzenna

Części teoretyczne rozprawy są rozważaniami ściśle związanymi z tematem pracy, co oznacza, że mają charakter interdyscyplinarny związany z geografią społeczno – ekonomiczną i gospodarką przestrzenną (w tym geografią humanistyczną), psycho – pedagogiką oraz twórczością. Są one ulokowane w dwóch częściach pracy. W punkcie 1.2. *Problem badawczy*

w *świecie literatury* Autorka dokonuje wyjątkowo udanego osadzenia przedmiotu badań w humanistycznym nurcie geografii społeczno – ekonomicznej wiążąc go z socjologicznym rozumieniem przestrzeni, ze szczególnym uwzględnieniem przestrzeni miejskiej. Odrębne miejsce w rozważaniach zajmuje przestrzeń czasu wolnego i związane z nią pojęcie rekreacji, w tym rekreacji twórczej oraz samej twórczości, jej inhibitorów i stymulatorów (w tym związanych z przestrzenią). Autorka w oparciu o studia literaturowe i własne przemyślenia zaproponowała definicję rekreacji twórczej w postaci: „...aktywność podejmowana w czasie wolnym, o cechach nowatorstwa (...) i wartościowości (...)” (s.46).

W rozdziale 2 *Plenerowa rekreacja twórcza w mieście* rozważania koncentrują się wokół przeobrażeń przestrzeni miejskiej ich determinant i kierunków w kontekście rozwoju rekreacji, w tym rekreacji twórczej wskazując na bogaty zasób wiedzy Autorki w tym zakresie. Na uwagę zasługuje odniesienie do zagadnień kulturowych i społecznych ze wskazaniem na możliwe odniesienia do przedmiotu badań. Ta część pracy wyraźnie wskazuje na wystarczający poziom wiedzy w dyscyplinie geografia społeczno – ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, uwzględniający również umiejętność umiejscowienia przedmiotu badań w teorii badań dyscypliny. Uzupełnieniem jest pogłębiona i poszerzona wiedza z zakresu czasu wolnego, socjologii oraz pedagogiki.

Przedstawione w dysertacji wyniki przeprowadzonych badań empirycznych na tle ukazanych rozważań teoretycznych oraz zgodność ujęć, definicji, interpretacji i teorii zawartej w pracy z ogólnie uznaną wiedzą naukową pozwala na stwierdzenie, że Doktorantka posiada nie tylko dobrą znajomość problematyki poruszanej w zakresie objętym tematem rozprawy, ale także ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie naukowej geografia społeczno – ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

3) Umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez Doktorantkę

Oceniając umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez Doktoranta należy wziąć pod uwagę następujące aspekty:

- a) Umiejętność postawienia problemu badawczego oraz propozycji jego rozwiązania, co obejmuje istotność podjętej problematyki badawczej, poprawność sformułowania tematu pracy, celów i hipotez, zaplanowanie i przeprowadzenie procedury badawczej wraz z wyborem metod badawczych adekwatnych do postawionych zadań, stopień realizacji założonych celów badawczych i weryfikacji hipotez. Kwestie te zostały omówione w punkcie 1) recenzji wraz z odniesieniem do oryginalności rozwiązania problemu naukowego

- b) Adekwatność struktury pracy do prezentowanych zagadnień oraz zawartość treści w rozdziałach merytorycznych pracy
- c) Poprawność rozprawy od strony formalnej, redakcyjnej i językowej

Adekwatność struktury pracy do prezentowanych zagadnień oraz zawartość treści w rozdziałach merytorycznych pracy

Struktura pracy została podporządkowana celowi pracy i ma dość typowy układ treści obejmujący wprowadzenie, pięć rozdziałów o bardzo zróżnicowanej objętości (od 6 do 80 stron) oraz wnioski. Dysertacja ma klasyczny układ treści, w którym prowadzony wywód naukowy w części początkowej zawiera rozważania teoretyczne stanowiące podstawę dla problemów praktycznych analizowanych na ich kanwie. Zagadnienia teoretyczne stanowią główny nurt rozważań we wprowadzeniu i rozdziale drugim, stanowiąc bazę teoretyczną dla rozważań w nich prowadzonych.

Treść rozdziałów jest powiązana z tytułem pracy i stanowi konsekwentne rozwinięcie założonych wyzwań badawczych. Rzeczowy układ pracy charakteryzuje się spójnością i logiczną sekwencją myślową części głównych rozprawy. Pewien dysonans w zwartej strukturze pracy stanowi zbyt duże rozdrobnienie formalne rozdziału czwartego, wyróżniające się na tle jednolitego dwustopniowego (poza rozdziałem szóstym) podziału treści pracy. Nie wydaje się ono konieczne ani ze względu na treści zawarte w rozdziale czwartym, ani też ze względu na jego objętość. Zrozumiałe jest, że Autorka chciała w sposób uporządkowany zaprezentować wyniki przeprowadzonych badań i w wyraźny sposób zaakcentować kierunek prowadzonych rozważań (co się doskonale udało), ale jednocześnie nastąpiło zaburzenie zrównoważonej struktury pracy. Jest to jedynie uwaga polemiczna, a jak wskazano wcześniej, recenzent uznaje poprawność struktury pracy zaproponowanej przez Autorkę.

W opinii recenzenta w strukturze pracy brakuje typowego wstępu do pracy naukowej, który powinien być jej „wizytówką” i w sposób syntetyczny wprowadzać czytelnika do tematyki pracy, prezentując jej najbardziej istotne aspekty. Funkcję tę pełni w dysertacji „Wprowadzenie”, gdzie zostało zawarte wprowadzenie do tematyki pracy, ogólna prezentacja przesłanek podjęcia tej tematyki w dysertacji, przedmiot, zakres, cele i hipotezy postawione w pracy, omówienie procesu badawczego wraz ze wskazaniem metod badawczych, a także przegląd literatury i materiałów źródłowych. Należy jeszcze raz podkreślić, że umiejscowienie przedmiotu badań w świetle literatury zostało dokonane w sposób bardzo rzetelny, holistycznie wskazujący na zróżnicowanie aspektów wiążących się z plenerową rekreacją twórczą w mieście i wskazujący na interdyscyplinarność podejścia. Jednocześnie wykazane zostało, że

Autorka koncentruje się na przestrzeni miejskiej (jej zróżnicowanych aspektach), w której odbywa się plenerowa rekreacja twórcza i jej relacjach z plenerową rekreacją twórczą, co lokuje rozważania w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. W opinii recenzenta zbyt rozbudowana jest część opisująca w sposób szczegółowy i skrupulatny procedurę badawczą. Większość tych informacji mogłaby znaleźć się w załącznikach, we wprowadzeniu zaś wystarczyłby schemat postępowania.

Rozdział 2. Plenerowa rekreacja w mieście zawiera interesujące rozważania dotyczące przekształceń przestrzeni miejskiej, w tym ich dynamiki, oraz lokowania w przestrzeni miejskiej aktywności rekreacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem plenerowej rekreacji twórczej. Ta część pracy jest oparta głównie na źródłach literaturowych co powoduje, że pojawiają się powtórzenia zagadnień omawianych wcześniej w części 1.2. *Problem badawczy w literaturze*. Wydaje się, że wyróżnienie w strukturze pracy standardowego wstępu do pracy naukowej (gdzie dokonuje się jedynie oceny dostępnej literatury) i przeniesienie rozważań teoretycznych dotyczących przedmiotu badań w literaturze do części „*Plenerowa rekreacja w mieście*” pozwoliłoby na uporządkowanie prezentowanych treści i uniknięcie powtórzeń. Zagadnienie przekształceń przestrzeni miejskiej jest wyjątkowo szerokie więc ich przedstawienie w logicznej i syntetycznej formie z pewnością nie było łatwe, ale Autorce udało się zawrzeć wszystkie kluczowe trendy tego procesu. Można byłoby wskazać jeszcze obecny nurt kreowania miast XXQ (lub z faktorem XXQ), które przez urbanistów od dawna nazywane są miastami idealnymi (np. K.Kourtit, 2021, *City intelligence for enhancing urban performance value: a conceptual study on data decomposition in smart cities*, Asia-Pacific Journal of Regional Science). Są to miasta oferujące jakość życia w największym możliwym „rozmiarze” (XXQ), co wiąże się z większą uważnością w procesie kształtowania przestrzeni miast. Istotne jest nawiązanie do przestrzeni kreatywnej oraz umiejscowienie przykładowych wydarzeń z zakresu rekreacji twórczej w typologii formatów miejskiej rekreacji (tabela 3, s.93). Wydaje się jednak, że przy teoretycznym charakterze tej części pracy, podane przykłady zostały poddane zbyt szczegółowemu opisowi (9 stron), chociaż wraz ze zdjęciami dobrze ilustrują rozpiętość możliwych aktywności w zakresie plenerowej rekreacji miejskiej.

Rozdział 3. Przestrzeń rekreacyjna Łodzi – rys historyczny stanowi prezentację obszaru badawczego. Zawarto w nim pogłębioną analizę powstawania i przekształceń przestrzeni rekreacyjnej w Łodzi w układzie historycznym, wyróżniając okresy do 1918, 1918-1945, 1945-1989, przełom wieków, oraz współczesność. Tworzenie przestrzeni rekreacyjnej miasta w sposób ścisły wiązało się z przemianami społecznymi wpisanymi w wydarzenia historyczne, gdzie istotne znaczenie miała kultura różnych grup narodowościowych, kulturowych i

religijnych zamieszkujących Łódź w różnych okresach czasowych. Autorka stworzyła klarowny wywód pokazujący na osi czasu jak społeczności rozumiały aktywności rekreacyjne i jak były one rozwijane, kładąc główny nacisk na przejawy rekreacji twórczej oraz przestrzeń (i jej organizację), w której je realizowano. Efektem jest prezentacja aktualnej „mapy” przestrzeni rekreacyjnej Łodzi wraz z jej kluczowymi elementami oraz planowanymi przemianami, wynikającymi ze strategii władz miejskich i wojewódzkich (Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego). Rozdział jest bogato ilustrowany (zarówno mapami, jak i tabelami raz schematami), co pozwala (np. osobom nie znającym Łodzi) na zorientowanie się w przestrzennych zależnościach oraz wzajemnych powiązaniach pomiędzy obszarami.

Rozdział 4. Plenerowa rekreacja twórcza w Łodzi stanowi bardzo wartościową część pracy, prezentującą wyniki badań własnych Autorki. Dokonano tu szczegółowej charakterystyki i wnikliwej analizy przestrzeni rekreacyjnej oraz plenerowej rekreacji twórczej w Łodzi. Prowadzone analizy i oceny zostały skonstruowane w podobny sposób (uwzględniając opinie ekspertów, organizatorów i uczestników), co umożliwia konsekwentne zaprezentowanie głównych elementów łączących bądź różnicujących opinie. Ujednolicony system prezentacji informacji sprzyja ich percepcji, a przejrzystość prezentacji ułatwia dokonywanie porównań. Interesującą częścią tego fragmentu pracy jest charakterystyka i analiza przestrzenna plenerowej rekreacji twórczej. W Łodzi w roku badawczym (2019) zidentyfikowano ponad 200 (212) wydarzeń o charakterze plenerowej rekreacji twórczej. Zostały one poddane analizie pod kątem czasu organizacji (kwartalnie i miesięcznie), rodzaju formy rekreacji, miejsca (dzielnice Łodzi) i typu terenu na którym organizowano wydarzenie, organizatora oraz ich wzajemnych kombinacji. Bogata szata graficzna pozwala na wyraźną prezentację zaobserwowanych tendencji. Nieco niejasny jest punkt 4.7. *Charakterystyka i ocena uczestników plenerowej rekreacji twórczej* w części dotyczącej oceny uczestników. Nie bardzo wiadomo pod jakim kątem eksperci i organizatorzy mieliby oceniać uczestników? Rozdział ten jest wyjątkowo bogaty w interesujące dane dotyczące zróżnicowanych aspektów plenerowej rekreacji twórczej w Łodzi. Mogłyby by one zostać jeszcze bardziej pogłębione przez wykorzystanie potencjału informacji zawartych w metryczce ankiety. Np. na s.198 widnieje informacja, że 9% badanych nie uważa za konieczne dalszego rozwoju przestrzeni rekreacyjnej Łodzi, warto byłoby się dowiedzieć (z metryczki) jaka to grupa osób i czy może coś ich łączy (wiek, płeć, wykształcenie?).

Rozdział 5. Uwarunkowania organizacji plenerowej rekreacji twórczej jest oparty na rekonstrukcji doświadczenia organizacji, co pozwoliło na określenie głównych determinant

organizacji wydarzeń z zakresu plenerowej rekreacji twórczej, ze szczególnym uwzględnieniem przestrzeni organizacji wydarzenia (z punktu widzenia organizatorów). Dodatkowo Autorka dokonała gradacji ważności determinant organizacji wydarzeń z zakresu plenerowej rekreacji twórczej (bardzo ważne, ważne, mniej ważne) oraz określiła znaczenie „miejsca” (przestrzeni i jej cech) dla organizatorów wydarzeń.

Rozdział 6. Model organizacji plenerowej rekreacji twórczej w miejskiej przestrzeni rekreacyjnej ma charakter koncepcyjny i wykorzystuje wcześniejsze rozważania Autorki. Na ich bazie powstało modelowe rozwiązanie określające zewnętrzne i wewnętrzne determinanty kształtowania przestrzeni plenerowej rekreacji twórczej w miejskiej przestrzeni rekreacyjnej. W modelu należałoby uwzględnić relacje pomiędzy zaprezentowanymi elementami.

W ostatniej części pracy „*Wnioski*” zaprezentowano w sposób klarowny odpowiedzi na zadane pytania badawcze oraz odniesiono się do hipotez i celów badawczych. Wnioskowanie końcowe należy uznać za logiczne i korespondujące z przyjętą hipotezą badawczą, jak i celami pracy.

Poprawność rozprawy od strony formalnej, redakcyjnej i językowej

Recenzowana praca została napisana wyjątkowo poprawnym i zrozumiałym językiem spełniającym kryteria języka naukowego oraz poprawnie przygotowana pod względem technicznym. Można mieć pewne zastrzeżenia co do:

- a) Przywoływania tytułów dzieł Autorów, na których następuje powołanie w treści pracy. Jest to zbędne ponieważ tytuł znajduje się w przypisach i bibliografii (chyba, że chodzi o zaznaczenie, że dzieło ma charakter wybitny).
- b) Konstrukcji bibliografii, która jest bardzo obszerna, ale nie została podzielona na części (literatura, źródła internetowe itd.)
- c) Zbyt dużej dowolności w rozpoczynaniu rozdziałów. Tekst przed rozpoczęciem pierwszego punktu liczy 4-5 stron (rozdziały 1,2,3) lub jedynie 1/3 strony (rozdział 4 i 5). Przy dłuższym wprowadzeniu do rozdziału dochodzi później w treści do powielania informacji zawartych we wprowadzeniu lub przekazywania wniosków wynikających dopiero z treści zawartych w rozdziale
- d) Braku wyraźnego wyróżnienia początków rozdziałów i braku wyróżnienia istotnych treści (pogrubienie lub kursywa)
- e) W pracy występują także nieliczne błędy językowe, stylistyczne i literowe.

Powyższe uwagi nie umniejszają wysokiej oceny wartości merytorycznej pracy.

Pracę należy uznać za ukształtowaną poprawnie zarówno pod względem koncepcyjnym, metodycznym, jak i merytorycznym. Do takiego stwierdzenia upoważniają następujące elementy zawarte w pracy oraz ich uwypatnienie przez Autora:

- umiejętne sformułowanie problemu naukowego oraz właściwe sformułowanie założeń badawczych,
- odpowiedni dobór materiału teoretycznego i empirycznego wykorzystanego w przygotowaniu dysertacji,
- przeprowadzenie oryginalnych badań z zastosowaniem zróżnicowanych metod badawczych, przy zachowaniu dużej staranności przy analizie oraz ostrożności w interpretacji wyników,
- umiejętność formułowania uogólnień i odpowiednie wnioskowanie oparte na prawidłowo rozpoznanych związkach przyczynowo-skutkowych bazujących na materiale teoretycznym oraz informacji płynących z przeprowadzonych badań,
- twórcze opracowanie modelu organizacji plenerowej rekreacji twórczej w miejskiej przestrzeni rekreacyjnej

Powyższe elementy pozwalają na stwierdzenie, że wymóg umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej należy uznać za spełniony.

4) Ocena końcowa

Temat wybrany przez Autorkę jest aktualny i obejmuje nowe obszary badawcze, treść pracy odpowiada tematowi, przyjęta zaś struktura pracy pozwala na logiczne prowadzenie wyводу naukowego. Przeprowadzone studia literaturowe oraz badania pierwotne i wtórne dostarczyły Autorce bogatego materiału empirycznego, co pozwoliło na zweryfikowanie przyjętych hipotez, rozwiązanie problemu badawczego oraz realizację celów poznawczych i metodologicznych. Doktorantka w pewny i swobodny sposób posługuje się skomplikowanym aparatem badawczymi, w sposób prawidłowy dobiera metody dla osiągnięcia postawionych celów badawczych, a także doskonale radzi sobie z szerokim spektrum metod badawczych oraz prezentacją wyników za pomocą atrakcyjnych wizualnie form graficznych. Uzyskany bogaty i szczegółowy materiał empiryczny przy wykorzystaniu metod analizy opisowo-jakościowej posłużył do przeprowadzenia analiz pozwalających na sformułowanie satysfakcjonujących wniosków.

Podsumowując powyższe spostrzeżenia, uwagi i opinie wartościujące oceniam, że rozprawa Pani magister Aleksandry MROCZEK – ŻULICKIEJ pt. *”Rola organizacji miejskiej*

przestrzeni rekreacyjnej w rozwoju plenerowej rekreacji twórczej. Przykład Łodzi" przygotowana pod kierunkiem naukowym Pana dr hab. Prof. UŁ Sławoja Tanasia oraz Pani dr Justyny Mokras – Grabowskiej (promotor pomocniczy) stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Rozprawa wykazuje także posiadanie przez Autorkę wystarczającej ogólnej wiedzy teoretycznej z zakresu dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, a przedstawiona dysertacja potwierdza umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Oznacza to, że moim zdaniem, spełnione zostały wymagania określone w Ustawie z dnia 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym (...), zatem wnioskuję do Komisji Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna o dopuszczenie Pani magister Aleksandry Mroczek – Żulickiej do kolejnych etapów postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora.

